

MEGMENTENÉK AZ UTÓKORNAK AZ EREDETI FORMÁJÁBAN MEGMARADT BányászHÁZAK EGYIKÉT

Bányásmúzeumot létesítenének Nagybányán

A nagybányai festőiskola tagjainak festményeiről vissza-köszönő régi bányászházakat próbálja megőrizni az utókor számára a városvezetés, amely megvásárolná és tájházként működtetné ezek egyikét. Az RMDSZ kezdeményezését legutóbbi ülésén fogadta el a helyi tanács.

» PAP MELINDA

Egy kézen meg lehetne számolni, hány hagyományos, régi bányászház maradt még Nagybányán, így rendkívül időszerrűvé vált ezek megmentése. Az RMDSZ kezdeményezésére a nagybányai tanács legutóbbi ülésén jóváhagyta, hogy az önkormányzat megvásároljon egy ilyen ingatlant azzal a céllal, hogy visszaállítsák eredeti állapotába, majd tájházat alakítsanak ki benne – mondta el a Krónikának Pap Zsolt István kezdeményező. A nagybányai önkormányzati képviselő emlékeztetett, a helyi RMDSZ még a 2016-os választási programjában sorolta prioritásai közé a bányásmúzeum tudatosítását, a bányászati turizmus fejlesztését egy régi bányászház múzeummá alakításával, illetve egy bánya galériaszakasának látogathatóvá tételével.

Bemutatnák a bányászok mindennapjait

A bányásmúzeum terve megvalósulni látszik, a november végi tanácsülésen ugyanis a jelen lévő 20 önkormányzati képviselő mindenike egyetértett: a városvezetés úgy állítson emléket a nemesfém-bányászatnak, hogy megvásárol egy régi bányászházat és múzeummá alakítja azt. „Ma már megszámolhatjuk egyik kezünkön, hány ilyen ház maradt meg eredeti állapotában, 90 százalékuk eltűnt az elmúlt 30 évben. Lebonították őket, modern házakat húztak fel helyettük” – mondta Pap Zsolt István. A tanácsos szerint az első lépés az lenne, hogy beazonosítsanak egy eladó ingatlant, utána következne annak felújítá-

» „Nagybánya múltjának fontos eleme a bányászat. Ezt a román kollégák is megértették, és a jelenlévők közül mindenki megszavazta a tervet” – mondta a november 26-ai ülésen hozott döntésről Pap Zsolt István.

sa oly módon, hogy megtartsák eredeti jellegét; majd régi bútorokkal, használati tárgyakkal rendeznék be, és tájházként működtetnék. Utóbbi valószínűleg szakemberekkel, múzeumokkal kötött partnerség révén valósulna meg, erre vonatkozóan újabb tanácsai határozatot kell elfogadtatni.

A cél, hogy megelevenítsék a bányászok mindennapi életét, hiszen kimondottan a bányászéletmódnak eddig nem állítottak emléket a nemesfém-bányászatáról híres bányavidéki városban. „Nagybányán működik történelmi és ásványműzeum is, a tervezett tájház kiegészítené ezek kiállítási anyagát. Itt az is kiderülne, hogyan éltek a bányászok, milyenek voltak a mindennapjaik” – magyarázta lapunknak Pap Zsolt István. Aki szerint a megfelelő ház megvásárlása és tájházzá történő átalakítása után a következő lépés az lenne, hogy bekapcsolják a turisztikai körforgásba. „Utolsó percben próbáljuk menteni a menthetőt” – fogalmazott az RMDSZ képviselője, emlékeztetve, hogy a bányászházak a Kereszthegy alatt, a Veresvíz és Petőfi utca, illetve a liget környékén voltak. A városvezetés itt keres eladó ingatlant, hogy bekapcsolható

legyen a nagybányai látványosságok sorába.

Élő emlékezet

„Nagybánya múltjának fontos eleme a bányászat. Ezt a román kollégák is megértették, és a jelenlévők közül mindenki megszavazta a tervet” – mondta a november 26-ai ülésen hozott döntésről Pap Zsolt István. A tanácsos szerint a bányászattal kapcsolatos emlékek főleg a magyar közösség körében élnek, a román bányászok zöme ugyanis a kommunizmusban érkezett a városba a környező falvakból, és az ipari kitermelés beszüntetése után vissza is költözött.

A bányásmúzeum csak a bányásmúlt felelevenítésének egyik eleme: az RMDSZ képviselői hosszú távon azt szeretnék, ha valamelyik bánya bejáratát is látogathatóvá tehetnék. A kereszthegyi bánya például megőrizte eredeti arculatát, bejáratánál még a magyar felirat is látható. Igaz, a galériák zöme magántulajdonban van, így a turisztikai kihasználáshoz – a házhoz hasonlóan – meg kellene vásárolnia az önkormányzatnak. De más, bányászattal kapcsolatos látványosság is vannak a városban: ilyen a Veres-

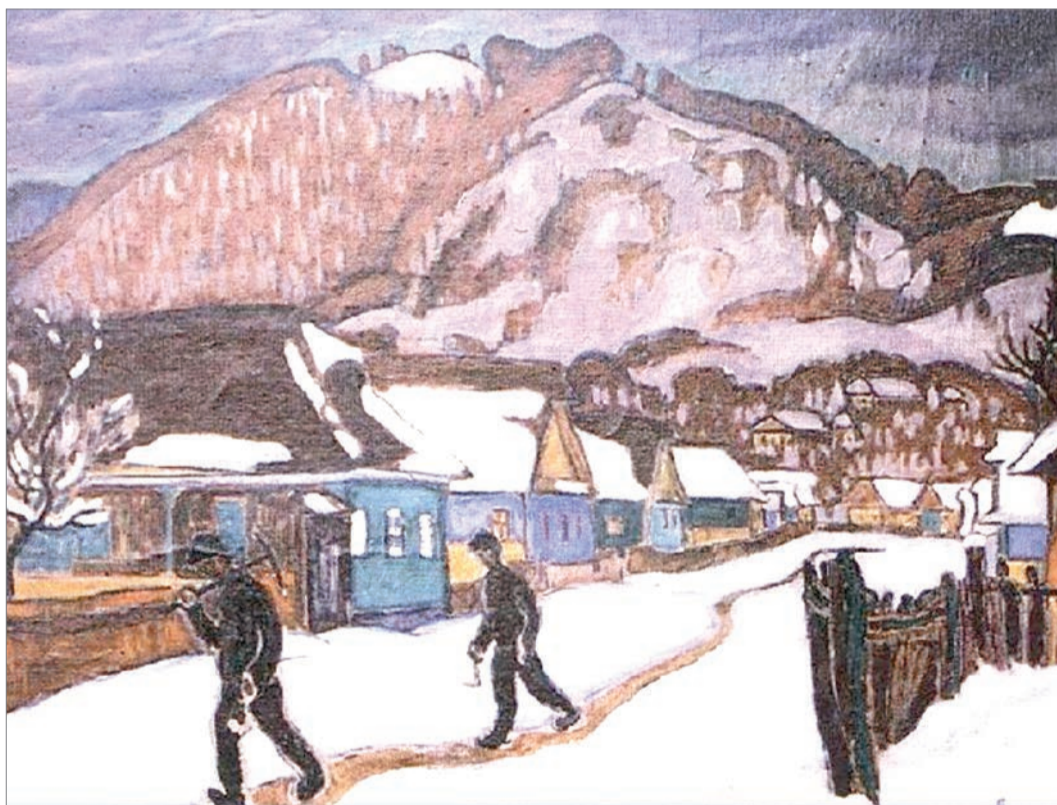
vízi utcától nem messze található, a nedves fűrés bevezetésére emlékeztető Flottmann-kő, amely az 1912-es nagybányai bányászati és kohászati szakkiállítás emlékeként maradt a városban. Ez is méltóbb helyet érdemelne.

Bányászhimnusz a templomban

Pintér Zsolt, a nagybányai Főter Fesztivál főszervezője, a Nagybánya.ro portál szerkesztője szerint a nagybányai magyarság körében élő hagyománya van a bányászatnak, hiszen sokan dolgoztak bányavállalatnál. Egyedi szokás például, hogy a katolikus templomokban jeles ünnepekkor eléneklik a bányászhimnust, ahol a bányászok képviselői is jelen vannak, az egykori bányászokból álló hagyományörző csapat egyenruhában áll díszőrséget.

A katolikus egyház, a Teleki Magyar Ház is rendelkezik bányászattal kapcsolatos tárgyakkal, de magángyűjteményekben is találni eszközöket. A legfontosabb mégis a pár megmaradt, dűledező bányászház megmentése lenne – hangsúlyozta lapunknak a város története iránt érdeklődő Pintér Zsolt. „Az egész Veresvízi utca ilyen házból állt, a nagybányai festőiskola festményein meg is van örökítve jó pár. Ezek színes falú vályogházak voltak, utcára néző két kicsi ablakkal. Kontyos házaknak hívták őket jellegzetes tetőoromzatuk miatt” – fogalmazott. Pár éve még lehetett utcárszletet, két-három egymás mellett lévő házat látni, ám ma már csak elvétve akad egy-egy, ezért is lenne fontos megmenteni, mielőtt a tulajdonos lebontaná.

Nagybánya nevét arany- és ezüstbányáiról kapta, a bányászatnak köszönhette királyi városi rangját is, több magyar királytól is kiváltságlevelet kapott. Aranybányászata Mátyás király idején, majd Bethlen Gábor uralkodása alatt erősödött meg újra. A bányászat az 1989-es forradalom után fokozatosan leépült, a bányák közül sokat bezártak. A kommunista rezsim alatt kialakított nehézipar lassan megszűnt, és a város fő gazdasági ereje a kereskedelem lett. A 2011-es népszámlálási adatok szerint az 123 ezer lakosú megyeszékhely lakosságának mintegy tíz százaléka magyar.



Boromisza Tibor Veresvizi bányászházak egy hideg téli napon című, 1911-es festménye

Az 1989-es forradalom székelyudvarhelyi eseményei egy kötetben

» KOVÁCS ESZTER

Híánypótló kiadvánnyal rukkolt elő a székelyudvarhelyi RMDSZ: az 1989-es forradalom 30. évfordulójára kötetbe gyűjtötték azon székelyudvarhelyiek visszaemlékezéseit, akik tevőlegesen részt vettek az eseményekben. A korabeli képekkel illusztrált könyv bemutatóját pénteken tartják.

Tavasszal fogalmazódott meg a gondolat, hogy a rendszerváltozás előtti hetek, hónapok székelyudvarhelyi eseményeit összegző kötetbe

» „Tisztelgés azok előtt, akik az 1989-es események idején vezető szerepet vállaltak” – fogalmazott Derzsi László.

kellene foglalni. A cél kettős – magyarázta Derzsi László ötletgazda, a szövetség városi szervezetének elnöke. „Egyrészt az utókor számára szerettünk volna kézzelfogható forrást nyújtani azokról az eseményekről, amelyeket ők már nem ismerhetnek. Másrészt tisztelgés azok előtt, akik az 1989-es események idején vezető szerepet vállaltak” – fogalmazott Derzsi.

A kötet Balázs Ferenc fotográfus több mint száz fekete-fehér felvételét is tartalmazza, valamint olyan székelyudvarhelyiek visszaemléke-

zéseit, akik nemcsak szemlélői, hanem alakítói is voltak az eseményeknek.

Ilyen tekintetben kettős szerep a Ványolós Istváné: a művészettörténész, önkormányzati képviselő ugyanis nemcsak a kötet szerkesztője, hanem maga is megosztja visszaemlékezéseit a könyvben. „Azokat szólítottuk meg, akik tevőlegesen részt vettek a megmozdulásban. Személyes hangvételi írások ezek” – közölte a szerkesztő. Többek között Ferenczy Ferenc, Kolumbán Gábor, Balázs Ferenc, Gidó Csaba,

Sófalvi László írásai kaptak helyet a kiadványban.

„Megvallom, ámulatba ejtett, hogy néhányan korán felismerték, mit kell tenni. Én magam nagyon féltem, és zavarodott voltam, de éreztem: részt kell venni. Jól? Rosszul? Cselekedni kell” – elevenítette fel Ványolós István. A Székelyudvarhely 1989 című könyvet pénteken délután 5 órától mutatják be a városháza Szent István termében. Az esemény egyfajta panelbeszélgetés lesz a kötetben megszólaltak között, Ványolós István moderál.